
ХРОНІКА

DOI 10.31.65/2520-6966-2020-14f-98-287-297

Н. І. Бойко

доктор філологічних наук, професор
кафедри української мови та методики її навчання
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Постать видатного науковця й педагога: Всеукраїнські Грищенківські читання (Ніжин, 27 вересня 2019 р.)

27 вересня 2019 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбулася Всеукраїнська наукова конференція "Всеукраїнські Грищенківські читання – 2019", яка проходить кожного року восени, коли народився А. П. Грищенко (23 вересня 1936 р. – 17 грудня 2006 р.).

Конференцію організували і провели Інститут української мови НАН України та кафедра української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

У роботі конференції взяли участь (очна та заочна форми) понад 130 науковців та освітян з України. У програмі представлені міста та наукові установи, вищі й загальноосвітні навчальні заклади різних рівнів, зокрема: Київ (Інститут української мови, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національний університет "Києво-Могилянська академія", ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Кловський ліцей № 77 Печерського району м. Києва); Ніжин (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, ВП НУБіП України "Ніжинський агротехнічний інститут", Ніжинський обласний педагогічний ліцей Чернігівської обласної ради, Ніжинський ліцей Ніжинської міської ради при Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя); Полтава (Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка); Харків (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); Чернівці (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича); Рівне (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука); Чернігів (Національний університет "Чернігів-

ський колегіум" імені Т. Г. Шевченка); Переяслав-Хмельницький (ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"); Глухів (Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка); Тернопіль (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка); Хмельницький (Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут); Прилуки (Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка); Бровари (Броварська школа I–III ступенів).

До учасників конференції з вітальним словом звернувся ректор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат історичних наук, доцент, член Національної спілки краєзнавців України **О. Г. Самоїленко**. Керівник ВНЗ щиро привітав учасників Всеукраїнської наукової конференції "Всеукраїнські Грищенківські читання – 2019" та побажав учасникам конференції плідної праці й успіхів. Ректор зосередив увагу учасників конференції на історії, основних етапах розвитку і досягненнях філологічних шкіл у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, одному з найстаріших і найвеличніших навчальних закладів України. Ніжинський університет, який у вересні 2020 року святкуватиме 200-річний ювілей, відомий далеко за межами України своїми освітніми, науковими і культурними традиціями та надбаннями. Наукові здобутки ніжинських філологів збагачував і примножував випускник Ніжинського державного педагогічного інституту імені М. В. Гоголя 1958 року Арнольд Панасович Грищенко.

На початку роботи конференції було озвучене письмове привітання від родини Арнольда Панасовича Грищенка: "Глибокошановані й дорогі наші ніжинці та гості Гоголівського вишу! Наші найтепліші вітання й побажання успішної роботи вашому науковому зібранню! Ніколи не можна забути університет, його інтелігентних і жертвних викладачів, які на все подальше життя дали його випускникам міцні знання й виховали в них благородні життєві принципи. Низько вклоняємось усім, хто, долаючи труднощі, котрий рік поспіль організовує Грищенківські читання. Особливу подяку складаємо учениці Арнольда Панасовича Надії Іванівні Бойко та очолюваній нею кафедрі. Під сучасну пору вся українська вища школа переживає нелегкі часи, котрі настали через низку об'єктивних і суб'єктивних чинників. Добре знаємо, що й Гоголівський університет не уникає їхнього впливу. Віримо, однак, що ми разом здолаємо й цю смугу випробовувань на міцність, ставши ще мудрішими й досвідченішими. Отже, зичимо вам оптимізму, витривалості, непохитності в торуванні

власного шляху на мовознавчій ниві, а також усіх можливих життєвих гараздів! З пошануванням – Ніна Миколаївна і Тарас Грищенки".

Робота конференції зосереджувалася на низці важливих проблем, репрезентованих секціями: "Науковий добробок академіка А. П. Грищенка", "Проблеми історичної граматики української мови", "Семантичні аспекти функціонування лексики та фразеології української мови", "Проблемні питання сучасної морфології", "Актуальні питання сучасного синтаксису", "Лінгвістична інтерпретація тексту", "Сучасний освітній простір: проблеми та перспективи".

У доповіді *"Постать видатного науковця й педагога: академік А. П. Грищенко"* завідувачка кафедри української мови Ніжинського університету **Н. І. Бойко** простежила і висвітлила життєвий і творчий шлях Грищенка Арнольда Панасовича – доктора філологічних наук, професора, дійсного члена Академії педагогічних наук України, дійсного члена Академії вищої школи України, заслуженого діяча науки і техніки України, члена бюро Відділення педагогіки і психології вищої школи Академії педагогічних наук України, лауреата премії імені І. Я. Франка Національної академії наук України.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу лексикології та лексикографії Інституту української мови НАН України **І. А. Самойлова** в доповіді *"Лексикографічна компетенція у висвітленні А. П. Грищенка як маркер пізнавальної діяльності"* зупинилася на розділі *Лексикографія*, над яким працював А. П. Грищенко і який уміщено в підручнику "Сучасна українська літературна мова" (3-тє вид., 2002). Цитуючи, зокрема, висловлення вченого про тлумачний "Словник української мови" в 11 т., доповідачка відзначила, що 2017 р. опубліковано працю "Словник української мови в 11 томах. Додатковий том" у 2-х кн., що за поданням матеріалу є продовженням СУМу. І. А. Самойлова, наголосивши на важливості й необхідності розширювати обсяг знань щодо теорії й практики підготовки словників, ознайомила з лексикографічним добробком білоруських, російських, французьких, турецьких, польських учених, спираючись на деякі матеріали Міжнародної наукової конференції "Сучасні проблеми лексикографії", яка відбулася в травні 2019 р. у Мінську. Так, І. Л. Копилов, директор Інституту мовознавства імені Якуба Коласа Центру досліджень білоруської культури, мови і літератури НАН Білорусі, у доповіді "Білоруська академічна лексикографія: історія і сучасний стан (до 90-річчя Інституту мовознавства імені Якуба Коласа)", виголошеній на Міжнародній конференції, зробив аналітичний огляд лексикографічних праць – історичних, етимологічних, діалектологічних, термінологічних, тлумачних, оно-

мастичних та ін., підготовлених в академічній установі. В. П. Русак із цього самого інституту і Ю. С. Гецевич з Об'єднаного інституту проблем інформатики НАН Білорусі у спільній доповіді "Сучасна білоруська лексикографія: новий формат" розповіли про створення електронної моделі бази даних лексико-граматичного фонду білоруської мови й алгоритми для їх конвертації, що дало змогу, наприклад, підготувати "Орфоепічний словник білоруської мови". Г. М. Складаревська (Російський державний педагогічний університет ім. О. І. Герцена в Санкт-Петербурзі) у доповіді "Тлумачний словник і його місце в типології словників" зацентрувала увагу на проблемі теоретичної лексикографії – пошуку місця тлумачного словника в різних типологіях. Доповідачка запропонувала як основне в типології розглядати протиставлення тлумачного і "нетлумачного" словника, ураховуючи визначальні як мінімум чотири параметри тлумачного словника: вокабулу, граматичну характеристику, тлумачення і приклади вживання. Дідьє Дюлюї (Університет Бордо ім. Мішеля Монтеня у Франції) у доповіді "Практика укладання словника російсько-французьких лексичних паралелей – про добір слів, значень, ілюстративних прикладів і укладання тлумачень" зупинився на уточненні тлумачень значень російських і французьких лексем, добиранні еквівалентів, на пошуку ілюстрацій. Юмнююлею Дохман (Тракійський державний університет м. Едірне в Туреччині) у доповіді "Лексикографічні праці в Туреччині" розповів про один з перших словників XI ст. Доповідач відзначив, що із відкриттям Турецького лінгвістичного товариства у 1932 р. розпочато лексикографічну роботу. У 1945 р. побачив світ Турецький словник, який перевидають з доповненнями і змінами, і у 2011 р. його публікують в одинадцятій раз. Також є окремі тлумачні словники, підготовлені лексикографами, письменниками, літераторами. З 2010 р. у країні провадяться лексикографічні симпозиуми. Зокрема, у 2018 р. відбувся IV Міжнародний симпозиум з лексикографії у Центрі вивчення прикладної лексикографії при Університеті Ходжаттепе. Т. М. Шкапенко (Балтійський федеральний університет ім. І. Канта у Калінінграді), Ян Вавжинчик (Варшавський університет), Пьотр Вежхонь (Інститут мовознавства Познанського університету) у спільній доповіді "Фотодокументація і гіпертекстуалізація як нові напрямки польської лексикографії" характеризували поняття фото-документації як операції, що полягає в графічному копіюванні оригінального тексту. Доповідачі відзначили, що найновішу форму інтегрування трьох складників: реєстрація слова, його супровід фотодокументованими цитатами і бібліографічним списком метаданих – буде втілено у процесі створення гіперсловни-

ка польської мови. Зараз триває підготування до публікації в інтернеті 10-томної праці Яна Вавжинчика "Гіперсловник польської мови. Репродукція електронної чернетки станом на 31 грудня 2017 року", де, крім лексичних одиниць, будуть окремі компоненти слів і словосполучення.

Кандидати філологічних наук, старші наукові співробітники відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України **Л. М. Колібаба** та **В. М. Фурса** представили спільну доповідь-презентацію "*Словник дієслівного керування: традиції та новаторство української лексикографічної практики*". Науковці наголосили, що пропонуваній Словник (Київ: Либідь, 2016. 656 с.) – лексикографічне нормативне видання, у якому вперше в українському мовознавстві систематизовано типові вияви керування найуживаніших дієслів сучасної української літературної мови, що становлять труднощі в мовній практиці. Він стане в пригоді будь-якому мовцеві, небайдужому до культури свого мовлення, а також фахівцям різних професій, котрі працюють над створенням чи редагуванням текстів. Словник прислужиться також тим, хто хоче запобігти помилковому слововживанню, повернути до активного вжитку органічні для української мови відмінкові та прийменниково-відмінкові форми залежних від дієслів іменників, що зазнали несправедливого тиску в радянський період. Новаторство цього Словника автори вбачають у тому, що в ньому широко представлені варіантні відмінкові форми іменників (субстантивованих прикметників і дієприкметників) та займенників, залежних від дієслів. Зокрема: 1) для іменників чоловічого роду другої відміни – назв неістот, що називають чітко окреслені предмети, у знахідному відмінку однини подано дві форми вираження – ту, що збігається з формою називного відмінка (перша форма знахідного відмінка), і ту, що спільна з формою родового відмінка (друга форма знахідного відмінка). Наприклад: *подати ніж (ножа)*; *подарувати зошит (зошита)*; *нагострити олівець (олівця)* тощо; 2) для іменників – назв неосіб у формі знахідного відмінка множини відповідно до морфологічної норми української літературної мови подано дві форми – перша збігається з формою родового відмінка, а друга – з формою називного відмінка. Наприклад: *пасту волів (воли)*; *виганяти коней (кони)*; *годувати індичат (індичата)* і под.; 3) для іменників чоловічого роду другої відміни – назв істот та неістот у Словнику послідовно зафіксовано нормативні варіантні форми давального відмінка, але з різною послідовністю: для назв істот – форми із закінченнями *-ові*, *-еві*, *-єві* та *-у*, *-ю*, а для назв неістот – форми із закінченнями *-у*, *-ю* та *-ові*, *-еві*,

-єві. Наприклад: *дякувати батькові (батьку)*; *допомагати синові (сину)*; *присвячувати краю (краєві)* та ін.; 4) у словникових статтях відповідно до чинних правописних норм представлено варіантність закінчену місцевого відмінка з тією самою послідовністю, що й у давальному відмінку. Наприклад: *жити в будинку (будинкові)*; *лежати на ліжку (ліжкові)*; *ходити по лузі (лузі, лугові)*; *їхати по березі (берегу, берегові)*, *везти на коневі (коні)* тощо; 5) у заперечних реченнях згідно з морфологічними нормами сучасної української літературної мови залежні від дієслів іменники можуть мати дві форми вираження – форму родового та форму знахідного відмінка. Відповідно до закономірностей українського слововживання в словникових статтях спочатку подано форму родового відмінка, а потім – форму знахідного відмінка. Наприклад: Р. в.: *Не купити книжки*; Зн. в.: *Не купити книжку* тощо. Заперечні форми подано з абзацу після трикутника (▲). Насамкінець укладачі акцентували увагу на тому, що запропоновані в Словникові граматичні форми вираження керованих слів ґрунтуються на нормах української літературної мови, сучасних здобутках теоретичного і прикладного українського мовознавства та виважених засадах академічної науки.

Зі "Словником українсько-російських міжмовних омонімів" ознайомила у своїй доповіді **Г. В. Баран**, завідувачка кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського, кандидат філологічних наук, доцент. Ганна Василівна презентувала новий словник, який охоплює понад 3500 лексичних одиниць, що побутують в українській і російській мовах, але мають різні значення. Науковець наголосила, що в сучасній лінгвістиці таку лексику розглядають як особливу системну категорію, проте використовують різні терміни. Омонімія належить до тих лінгвістичних понять, які відзначаються неоднозначністю підходів та трактувань, цей вид формального парадигматичного зв'язку розглядають із багатьох поглядів. Саме тому це явище ніколи не втрачало своєї актуальності, а отже, і зацікавленень мовознавців. Синхронно-порівняльний аналіз лексичного складу споріднених мов, один із найсучасніших та найцікавіших напрямів мовознавства, привертає щораз більшу увагу лінгвістів, оскільки не лише слугує з'ясуванню особливостей взаємодії лексико-семантичних корелятивів, а й виявляє ступінь близькості мов, розкриває процеси, задіяні в семантичній трансформації споріднених лексем. Тому значення словника міжмовних омонімів надзвичайно важливе. На основі укладеного словника українсько-російських міжмовних омонімів можна порівняти групи корелятивних у звуковому

відношенні пар, що дасть змогу виявити причини розходжень формальних корелятивів на понятійному рівні. Зокрема, були з'ясовані такі порушення семантичної кореляції міжмовних омонімів: 1) полісемія слова в одній мові – моносемія в другій: *адрес* – *адрес*; 2) архаїчне значення слова в одній мові – неархаїчне в іншій: *борзий* – *борзой*, *борзый*; 3) діалектне в одній – загальноновживане в другій: *забавний* – *забавный*; 4) вільне функціонування слів в одній мові – структурно обмежене вживання в другій: *бавитися* – *бавиться*; 5) зміщення слова однієї з мов з нейтральної до експресивно забарвленої, а отже, стилістично обмеженої лексики: *бумага* – *бумага*; 6) функціонування міжмовних омонімів зі значеннями, що наближені до протилежних: *вродливий* (*уродливий*) – *уродливый*; 7) семантична різниця, яка базується на різних сферах уживання значень слів, що порівнюються: *бабочка* – *бабочка*; 8) семантична невідповідність як наслідок розходження в переносних значеннях: *берег* – *берег*; 9) семантичні розходження внаслідок запозичень або внутрішньої форми найменування: *галун* – *галун*; 10) розходження предметно-логічного змісту, пов'язані з різницею національно-культурних реалій: *аркан* – *аркан*, *береза* – *берёза*; 11) відсутність семантичної кореляції міжмовних омонімів у зв'язку з асиметричністю їх синонімічних рядів: *баламут*, *баламути* – *баламут*. Окрім цього, доповідачка схарактеризувала ще й ті міжмовні омоніми, які є і внутрішньомовними омонімами, а також ті, що розрізняємо за частотністю вживання та послідовністю в значеннях (іменник *баба*). На окрему увагу заслуговують ті міжмовні омоніми, які в одній мові є однією частиною мови, а в другій – іншою (*бойко* – *бойко*), а також ті, які є омонімами лише в деяких формах (*бодай* – *бодай*). Можна також простежити лексеми, які не є однозначними омонімами, а є паронімами як внутрішньомовними, так і міжмовними (*багатир*, *богатир* – *богатырь*, *батько* – *батька*). У результаті дослідження українсько-російської омонімії Г. В. Баран має всі підстави твердити, що міжмовні омоніми як спільного слов'янського походження, так і запозичені, у споріднених мовах відзначаються і певними закономірностями в семантиці, і розходженням у співвідносності та значеннях слів.

У доповіді "*Професійно-термінологічне слововживання в сучасному освітньому дискурсі*" кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету "Чернігівський колегіум імені Тараса Шевченка" **Т. Л. Хомич** схарактеризувала сьогоденний ментально-культурний стан української нації, наголосивши, що "оберегом звичаїв і традицій, запорукою інтелектуального зростання, поступу українського народу в загальносвіто-

вому континуумі є мова, яка поґрунтована на генетичній природній основі". Доповідачка зацентрувала на мовних проблемах українського сьогодення, зокрема на проблемі анормативного слововживання в освітньому просторі України, і запропонувала деякі пропозиції щодо їх розв'язання. На думку Т. Л. Хомич, "мовлення вихователя, учителя, викладача – це орієнтир для особистості, яка формує світогляд, національну й культурну свідомість, інтелектуальний рівень, основу самореалізації, життєвої успішності, гармонійності існування. Освітній мовленнєвий простір, як і інші комунікативні галузі суспільства, рясніє мовною анормативністю, що виявляється на всіх ярусах мовної системи: чуємо порушення орфоепічних норм, зміст висловлено часто годі й зрозуміти, граматичні засади залишаються поза освітнім спілкуванням". Науковець висловила думку про те, що "мовленнєві навички мають бути стовідсотково сформовані в ранньому дитинстві. Те, що сприймає на слух дитина в сім'ї, із телевізора, на вулиці, у садочку, укорінюється в її мовленнєву свідомість і стає звичкою. Оскільки докілья дитини не філологічне, її мовленнєва звичка накопичує низку вад. Молодша шкільна ланка, зазвичай, пролонгує цю ситуацію. У п'ятому класі кожен школяр зустрічає представника мовної еліти – учителя-словесника, на особистість якого покладено велику місію – нівелювати всі недоліки в мовленні учня й максимально розвинути його мовленнєвий потенціал. Дитина піде в доросле життя й стане прикладом для власних дітей, для вихованців дитячих садочків, молодших школярів, учнів середньої школи, студентів, магістрантів, аспірантів... Культура мовлення нації набуде якісно вищого рівня. Отож, маємо виховати саме такого місіонального словесника!".

Секцію "Проблеми історичної граматики української мови" репрезентував кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя **С. В. Зінченко**, підготувавши доповідь *"Становлення та розвиток української літературної мови: рукописні та друковані граматики XVI–XIX ст."*. У доповіді висвітлено діахронний доробок українських граматистів періоду кінця XVI–XIX століть. Згадано основні рукописні книги навчання грамоти. Окремо зроблено огляд і зіставлення таких граматичних праць, як-от: "Грамматіки словенської" (1596 р.) Лаврентія Зизанія (ця граматика фіксує вплив живої народної мови на словеноукраїнську (церковнослов'янську української редакції)); "Грамматіки Славенскія правилное Свнтагма" (1619 р.) Мелетія Смотрицького (була єдиним підручником граматики на території України, Росії та Білорусії до середини XVIII ст.); "Грамматыки сло-

венської..." (1643 р.) Івана Ужевича (ця праця дала опис граматичної системи власне української книжно-літературної мови XVI–XVII ст. у її широкому діапазоні: від рис традиційної книжності й академічної "ученості" – до народно-розмовного живого просторіччя). Вона, на жаль, не була доступною для використання. Детальніше в доповіді висвітлено розвиток граматичної думки XIX століття, яка еволюціонує в "Граматиці" О. Павловського, граматиках М. Лучкая (1830 р.), Й. Левицького (1834 р.), І. Вагилевича (1845 р.), Я. Головацького (1849 р.), М. Осадци (1864 р.), П. Дячана (1865 р.), О. Огоновського (1889 р.). Звернено також увагу на одну з останніх граматик XIX ст. – підручник "Руска граматика" С. Смаль-Стоцького й Ф. Гартнера.

А. М. Кайдаш, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, у доповіді *"Стилістичний портрет сучасної авторської казки"* звернула увагу на стилістичні особливості сучасної авторської казки на прикладі художніх творів українського письменника Юрія Ярмаша. Повчальні тексти казкаря апелюють до загальнолюдських цінностей, орієнтують на утвердження краси, добра й злагоди у світі. Проаналізувавши низку художніх творів автора, дослідниця визначила стилістичні ознаки сучасного казкового тексту, зокрема: персоніфікацію казкових образів, позитивну маркованість персонажів, демінутивну лексику, онімізацію головних героїв, оптимістично-доброзичливий колорит. Засуджуючи негативні життєві явища та людські риси, казкар репрезентує альтернативу – реалії позитивної оцінки емотивної шкали. Повчальна настанова авторської казки охоплює як елегійно-ліричний реєстр, так і емоційно-окличний настрій. Переосмислюючи відомі міфологічні сюжети, створюючи притчі, казкар, як зазначає дослідниця його творчості, вербальними засобами створює власний мовосвіт, орієнтований на дитячу уяву та формування позитивного сприйняття фрагментів довкілля, навколишнього середовища загалом.

Доповідь кандидата філологічних наук, доцента кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя **Н. М. Пасік** на тему *"Односкладні прислівникові речення в художньому мовленні Євгена Гуцала"* присвячено аналізу закономірностей функціонування речень із прислівниковими предикатами в малій прозі письменника. Увагу зосереджено на семантичній систематизації прислівникових предикатів стану, визначенню їхнього експресивного й текстотвірного потенціалу, осмисленню глибинних взаємозв'язків між ужитими односкладними структурно-семантичними моделями та авторською прагматикою. Дослідниця дійшла висновку, що актуа-

лізація односкладних безособових конструкцій із прислівниковими предикатами, які виражають фізичні й емоційні стани, психічні переживання осіб, а також стани навколишнього середовища, зумовлена передусім потребою ритміко-інтонаційного та емоційно-оцінного вираження висловлення, моделювання інформативних типів і форм мовлення, утілення домінантних філософсько-естетичних засад митця, передусім реалізму, ліризму, психологізму, авторського аналітичного начала, за якого мовна особистість зосереджена на власному внутрішньому світі, своїх відчуттях, переживаннях, на аксіологічній фіксації картин довкілля, вражень від його візуального, акустичного, одоративного, густативного, тактильного чи синкретичного сприйняття.

В. М. Пугач, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, у доповіді "*Соціокультурний контекст українських вернакулярних концептів*" схарактеризувала концепт як усталено традиційну мовну ідею, що може репрезентувати, зокрема, блок вернакулярних українських понять: *сало, борщ, вареники, галушки* тощо. Доповідачка стверджує, що теоретично обґрунтованим є поняття соціального концепту як вияву конкретної культури чи суспільства, що існує внаслідок визнання людей, згодних виявляти через дії за умовними правилами. Увагу зосереджено на функціонуванні вернакулярного концепту *сало* в його соціокультурних межах у джерелах медіадискурсу. На думку В. М. Пугач, фактичний матеріал дослідження переконує, що справжні ментальні концепти мають глибоке етнічне коріння, репрезентують ментальне буття українського народу та його етнокультурну специфіку, зміцнюють єдність народу, формують українську ідентичність. Соціокультурний контекст різноманітних заходів, вибудованих на ґрунті глибинних ментальних питомих концептів, має сприяти формуванню саме позитивного іміджу держави у світі, а не активно підтримуваного населенням усіх регіонів, нав'язаного зовні комплексу меншовартості довкола псевдовернакулярних цінностей.

У доповіді асистента кафедри мовно-літературної освіти та культури української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя **С. П. Шевченко** "*Семантичні особливості дієприкметника української актової мови XVII–XVIII століть (на матеріалі пам'яток ареалу полтавських говірок)*" оприлюднено результати діахронного дослідження в царині історичної діалектології, зокрема проаналізовано семантико-граматичні особливості дієприкметників української мови XVII–XVIII століть, зафіксованих у рукописних та друкованих пам'ятках ділового стилю з території Полтавщини. До-

слідниця зауважила, що дієприкметник актової мови цього періоду об'єднує структурно неоднорідну й семантично багату групу слів. Його семантика, мотивована передусім дієсловом (процесуальна ознака дії чи стану), різною мірою виявляється в аналізованих словоформах і залежить від морфологічних ознак та функціональних особливостей: атрибутивного, предикативного з виразною дієслівністю чи субстантивного.

Учасники Всеукраїнської наукової конференції "Всеукраїнські Гришченківські читання – 2019" відвідали музеї Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

На підсумковому засіданні науковці відзначили актуальність і значущість проблематики виголошених доповідей, наголосили на необхідності продовження своєрідного наукового діалогу фахівців академічних установ та освітніх навчальних закладів різних рівнів.

Boiko N. I.

Doctor of Philology, Professor of the Department of Ukrainian Language
Nizhyn Mykola Gogol State University

The figure of an outstanding scientist and teacher:

All-Ukrainian Gryshchenko readings (Nizhyn, September 27, 2019)